

דברי מאיר

מאוצרוזתני של הרה"ג רבי מאיר סנדר שליט"א

מו"צ בירושלם תובב"א ומה"ס 'דברי מאיר' ועוד

בס"ד
כסלו התשפ"ג
גליון מס' 53

השיעור השבועי בהלכה ואגדה
של מורנו הרב שליט"א
אי"ה מידי יום רביעי בשעה 18:15
בבנין הישיבה הגדולה 'הכמות שלמה'
רח' הזייד"א 21, בית וגן - ירושלים

אמר רבי מאיר

המאמר החודשי
מאוצרוזתני הרב שליט"א

"נס להתנוסט"

- להתרומם עם חיבוב המצוות

< התנוצצות החג מתחילת החודש

הדבר לאבא שלא רק דואג לבנו על מה שהוא באמת צריך אלא מביא לו מתנות או צעצועים וכדו', וזה החביבות המיוחדת של מצוות נר חנוכה, שזה נס של חיבה, ואנחנו מחזירים לה' בחיבה ומדליקים נרות זכר לנס פח השמן הזה.

< מהי המצוה "החביבה" שבחג החנוכה?

יש לי להוסיף על זה שבזה מדוקדק לשון הרמב"ם [שידוע שמדייקים ממנו בכל מילה] מצות נר חנוכה - היינו שהחביבות הגדולה היא בנר שהוא רמז לפח השמן שהיה נס של חביבות, שהרי יש בחנוכה עוד חלק של הלל והודאה ו"על הניסים" שזה על המלחמות - ועל זה למרות שהזכיר הרמב"ם בפרקים הקודמים הוא לא כתב שזה "מצוה חביבה", ורק על הנר, וזה דברי רבינו שליט"א שזה ניסים רגילים שמראים שיש לנו אבא אוהב, אך נס הנר בעצמו מראה על חביבות יתירה, ודו"ק והבן.

ומהיכן אני יודע שנס חג החנוכה הוא על רותניות? **ממה שהביא המ"ב (סי' תר"ע סק"ה) באריכות בשם רבינו הלבוש לבאר הענין למה בפורים אנחנו שמחים על ידי משתה ושמחה ובחנוכה אנחנו שמחים ע"י הלל והודאה ואין חיוב סעודה גמור [עיי"ש], ולא ניכנס כעת לפרטי הלכות אלו, אך וודאי שיש ענין בסעודה, ובפרט שאומרים בה דברי תורה, אין זה חיוב גמור - לעומת פורים שזה חיוב גמור, עד כדי כך שאמרו חז"ל (מגילה ז' ע"ב): "דאמר רבא סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו", היינו שזה ממש עניין של חובה, והביאור הוא, כי שם הנס היה על הגופים ולכן שמחים שמחת הגוף, לעומת חנוכה שהוא נס רוחני ולכן מודים ומשבחים, והן הן הדברים הנ"ל.**

יש לציין כאן עוד הוספה, שרואים את החביבות שה' נותן לנו לקיים את מצוותיו, ובאמת אם לא היה שמן הם היו פטורים - אך לא היו זוכים למצווה, ואולי זה בגדר מה שאיתא במשנה סוכה (כ"ח ע"ב): "משל לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפר לו קיטון על פניו", ומזה לומדים שיש חביבות גדולה שה' מראה שחביבים עליו המצוות שלנו, והוא: "נס להתנוסט" - נס שמרומם אותנו! וזה העבודה בחודש זה לחבב את המצוות.

חודש טוב ומבורך!

והנה עניין זה של "נס להתנוסט" נראה לבאר על ענין חג החנוכה שהוא בחודש זה, שכבר אמרתי פעמים רבות שההתנוצצות של החג שחל בחודש מסוים כבר מתחילה מתחילת החודש [יש כאלה שחושבים על חנוכה כל השנה - ראיתי פעם בספר "סיפורי חסידים" להגרש"י זווין זצ"ל על הרה"ק ר' שלמה מקרלין זיע"א (מגדולי הצדיקים הקדמונים לפני כ-200 שנה) שהדליק את נרות החנוכה בפתח ביתו והדביק את הנרות לכותל ונעשה שחרורית בכותל, שמח הצדיק ואמר: **כעת נשאר לי רושם מחנוכה לכל ימות השנה!** אך אנחנו לא בדרגה הזאת אז לפחות בחודש זה יש לנו התנוצצות של אור החנוכה].

< איך הבן יודע שאביו אוהב ומחבב אותו?
יש לבאר ענין זה ע"פ מה שכתב הרמב"ם (הל' חנוכה פ"ד הל' י"ב) וז"ל: "מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הניסים שעשה לנו" - וביאר מו"ר מרן הגאון ר' עזריאל אויערבאך שליט"א (בשיחה בישיבת "משכן שלמה" - קובץ שיחות ומאמרים) שכל אבא שבנו נמצא בצרה הרי שהוא עוזר לו לצאת מצרתו, אך אין זה מראה על חיבה מיוחדת - כי הרי בלא שיעזור לו הרי שהוא ימות או יהיה חולה או לא יהיה לו כסף ולא יהיה לו מה לאכול, ולפי זה כשאדם פונה לה' יתברך ומבקש ממנו את עזרתו בענייני חיים ומות וכדו' או בענייני פרנסה, והוא עונה לו, הרי שזה מראה ליהודי שיש לו אבא אוהב בשמיים - אך כאן בנס חנוכה הרי כל הענין הוא חביבות ממש, שהרי הם לא ביקשו כלל על גופם אלא רק על רוחניות, שיהיה פך שמן טהור, וזה ענה להם הקב"ה, ולא רק שהם ניצחו במלחמות אלא גם הם מצאו פך שמן שהרי אמרו חז"ל: "טומאה הותרה בציבור" [ובאמת ראיתי פעם בספר "טעמא דקרא" למרן הגר"ח קנייבסקי צוק"ל שדן בזה שהרי יכלו להדליק נרות בטומאה והאריך בזה ואכמ"ל], וזה מראה על חיבה יתירה, ודומה

אור החיים

פרקי חיים מרובותינו הקדושים
שיום פקידת שנתם בהודש זה

ביום ה' כסלו, יארציית של רבינו הקדוש ר' שמואל אליעזר איידלס זיע"א - המהרש"א - נפטר לפני כ-400 שנה (שצ"ב). נקרא איידלס ע"ש חותנתו איידל, שתמכה בו כספית שישב וילמד והסירה ממנו דאגת הפרנסה, והס' באידיש מסמל כמו שהוא בן שלה, וגם בזה הכיר לה טובה כאילו שייך לה, ולכן נקרא: איידלס. מרן הבעש"ט הק' אמר שכל ספרי הקדמונים עד המהרש"א כולל המהרש"א נכתבו ברוח הקודש! וכן מרן החזון איש זיע"א (קוב"א א') כותב שמאז שעזבו את לימוד המהרש"א לא מבינים את הפשט בסוגיות ונתעקם השכל [וכן מרן הבעש"ט הנ"ל אמר ללמוד גמ', רש"י, תוס', מהרש"א].

הרה"ק ר' נחמן מברסלב זיע"א היה פעם שבתו חלתה מאד ל"ע וכפסע היה בינה לבין המוות, והיה שבור מאד ליד מיטתה, ונתנמנם ובחלומו הופיע זקינו מרן הבעש"ט זיע"א ויאמר אליו: למה תתמרמר? הלא אתה נכד של דוד המלך ע"ה [בדרך אגב, הראה לי שלשום הבה"ח נתן צבי מזרחי שיחי' שגם המהרש"א נכד של דוד המלך] שעליו נאמר: "מגדול ישועות מלכו" - שמי שמגדיל ישועות המלכים הצדיקים [מאן מלכי רבנן] ומספר מספורי הצדיקים - "ועושה חסד למשיחו" - ה' עושה לו ישועות - למי שמשיח במה (מלשון שיחה - כמו שמעיר הבה"ח ר' דניאל הירש שיחי'), "לדוד ולזרעו עד עולם" - לצאצאי דוד המלך ע"ה. ותיכף סיפר סיפור על רבינו המהרש"א זיע"א, כמו שנספר להלן, ונתרפאה בתו, והיתה מספרת סיפור זה, ואמרה שהוא מסוגל לרפואה וישועה (סיפור זה מובא בשינויים במקומות שונים, ואני אספר כפי שמואב בכתבי ברסלב): כשהיה רבינו המהרש"א רב בעיר אוסטראה היה דבר משונה, שכל לוויה שהיתה יוצאת מן העיר לבית הקברות כשעברה ליד הכנסיה צלצלו הפעמונים ע"י כומר רשע שהיה שם והיתה יוצאת רוח רעה של כישוף ולוקחת יהודים לכנסייה ולהמיר דתם ר"ל, והיה ליהודים צער גדול. רבינו המהרש"א קודם פטירתו ציוה להניח ספרי חידושי [שעוד לא נדפסו בתוך הגמ', אלא היו בכרכים נפרדים] על מיטתו, וכן עשו. כשהגיעו עם מטתו ליד הכנסיה, קם רבינו המהרש"א ונתיישב על מטתו והתחיל לדפדף בספריו, ופתאם נשמעה בעקה גדולה ומרה מתוך הכנסיה והתחיל לשקוע הבנין עד שניכר מן האדמה רק הצריח והפעמונים, ויהי לנס שנתפרסם הרבה [הבה"ח ר' דניאל הירש שיחי' מוסיף, שכנגד כל דף שדפדף רבינו המהרש"א בספריו - שקע הבנין]. שקיעותו בלימוד אין לתאר ולשער. מסופר, שהיה קושר פאותיו הארוכים למוטות ברזל בתקרה, וכשהיה נרדם על כסאו זה נמשך והכאבי לו, וכך קם והמשיך ללמוד. כן מסופר שהניח רגליו בתוך קערה עם מים קרים, וכך לא יכל להירדם מהקור. זיע"א.

ת.ו.צ.ב.ה.

מתוך 'השיעור השבועי' של מו"ר שליט"א:
1 כסלו התשפ"ג - גליון מס' 100

אזרה - זו תורה

מכתבי תורה והוראה של מורנו הרב שליט"א

מנורה עתיקה של צדיק או מנורה חדשה - במה עדיף להדליק נר חנוכה?

ד' דחנוכה התשפ"ב

כבוד ידידי המפורסם לשם ולתפארה הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס "גם אני אודך" ו"פרדס יוסף החדש" ועוד, אחדשה"ט באה"ר.

במה שנסתפק, "אדם שיש לו אפשרות להדליק נרות חנוכה במנורה שקיבל מירושה מאדם גדול וצדיק, אולם המנורה כמובן ישנה מאד, ומאיך יש לו מנורה יפה וחדשה מאד, במה עדיף להדליק? והטעם?".

לענ"ד שתי המנורות עדיפות באותה מדה, ובאופן אישי אני מעדיף מנורה שהדליק בה אדם גדול [ואני מדליק במנורה שקיבלתי מאדם גדול לפני שנים], עפ"ד הר"ן (בדרוש השמיני) ש"כ הפועל בנפעל".

ויש לציין לדברי החת"ס בתשובה, שאתרוג שמשמשו בו הרבה בקיום מצוה ונהיה שחור, הרי הוא חשוב וחביב יותר, משום שנעשו בו מצוות הרבה. וכמו כן הבאנו בשיעור את דברי הגר"א בידרמן שליט"א בשם מרן החפץ חיים זי"ע שפסק, שספרים עתיקים וישנים יש בהם יותר קדושה מספרים חדשים, משום שלמדו בהם הרבה. ואכמ"ל עוד.

מאיר סנדר

מח"ס דברי מאיר, ועוד פעה"ק ירושלם ת"ז

הדליק נר חנוכה למטה מג' טפחים, האם צריך להגביהו [בתוך חצי שעה]

כ"ח כסלו התשפ"ב

שאלה: מי שהדליק נר חנוכה למטה מג' טפחים, ואח"כ העירו לו שהמנורה צריך לעמוד למעלה מג' - האם נכון להרימו, כשעדיין באמצע חצי השעה שדולק למצוה?

בנימין ראובן שלינגר (בשם הגרימ"ב ליברמן)

תשובה:

ד' טבת התשפ"ב

לענ"ד נראה דשב ואל תעשה עדיף, משני טעמים. האחד, דקו"ל הדלקה עושה מצוה, וגם אם יזיז המנורה ממקומו אחרי ההדלקה לא יתקן בכך את מה שהדליק למטה מג' טפחים. ועוד טעם, דבלאו הכי הרי הלכה למעשה הוא יוצא יד"ח בדיעבד אם הניח והדליק הגורה נפחות מג' טפחים מהקרקע, ומאיך להזיז המנורה ממקומה זה לא פשוט כלל וכמו שציניתם בשאלתכם, ולכן שוא"ת עדיף.

מ'דליק [דהיינו להפוסקים שהולכים אחר מקום שיושן] | לה. שאוכל לר' מ'דליק [דהיינו להפוסקים שהולכים אחר מקום שאוכל] | לו. ש'בו מ'עטים נ'יצחו [דהיינו שבחנוכה נצחו מעטים את הרבים וכבנוסח על הניסים] | לו. מ'לכים נ'רות ש'למה [לשון השו"ע סי' תרפ"ד ס"ג: בשבת שבחנוכה מוציאין ב' ספרים וכו' ואם חלו ב' שבתות מפטיר בב' במלכים בנרות דשלמה] | לה. ש'מתפלל מ'זכיר נ'יסים [על הניסים] | לו. ש'מברך מ'זכיר נ'יסים [על הניסים] | לו. ש'גמר מ'לאכת [המשכן - בכ"ה כסלו] [מ"ב סי' תרפ"ד סי"א בזה הלשון] | מא. נ'ותר ש'ורף מ'זורה [הנותר ביום השמיני מן השמן וכו' עושה לו מדורה ושורפו - שו"ע סי' תרע"ז ס"ד] | מב. ש'בו מ'שכן נ'חנך | מג. ש'בו מ'זבח נ'חנך | מד. ש'בו מ'קריבים נ'שיאים [קרבנות הנשיאים] | מה. ש'בו מ'קריאים [קה"ת] נ'שיאים | מו. ש'אין מ'תמחווי נוטל [מי שאין לו שמן - שו"ע סי' תרע"א סעיף א' ועיי"ש במ"ב ובביה"ל] | מז. ש'מן מ'קודש [בחותמו של כהן גדול] נ'מצא | מח. ש'יר מ'זמור נ'אמר [אז אגמור בשייר מזמור חנוכה המזבח] | מט. ש'יר מ'זמור נ'זמר [כלשון הזמר הנ"ל] | נ. ש'יר מ'לא נ'קרא [הלל השלם]

מאורי האש

סיפורי מופת והנהגות קודש מגדולי ומאורי הדור שליט"א

מגדולי הצדיקים ומחשובי האדמו"רים בדורנו הוא כ"ק אדמו"ר מקרלין **סטולין שליט"א** (נולד בי"ז כסלו התש"ו), נכדו - בן בתו של הרה"ק רבי יוחנן זי"ע, וכידוע כאשר נפטר סבו היה ילד בן תשע וכבר אז הועידו אותו לאדמו"ר וכינוהו "הינוקא", ובחנותו קיבל את כתב הכתרה' והחל להנהיג את עדתו [אגב, באחדות מופלאה הכתיר (בשנת תשנ"ו) בביתו את אחיו הצעיר לאדמו"ר מלוצק שליט"א].

ענין ייחודי היה לצדיקי בית קרלין באיסוף חפצי קודש וכלי שרת, ספרים נדירים וכתבי יד מגדולי הדורות זי"ע שסגולתם עצומה כי "כח הפועל בנפעל" [עד כך כי שהגה"ק בעל ה'באר מים חיים' זי"ע כתב בספרו "דנפש רוח ונשמה של אדם מתפשטים בכל החפצים שלו", וראה עוד בענין זה בהרחבה בקובץ 'בית אהרן וישראל' גליון סב ואילך (בכתבים שבסוף), ואכמ"ל], ואף בביתו ובספרייתו של הרבי שליט"א מצויים חפצים נשגבים כאלו שערכם לא יסולא בפז.

ממוה"ר שליט"א: בחנוכה בקרלין יש עבודה מאוד גדולה של שמחה וריקודים, ובליל "זאת חנוכה" מנגנים כל הלילה ושמחים הרבה, ויש ניגון מיוחד שאחד מצדיקי קרלין הקדמונים שלח את חסידיו לראות את הכתרתו של איזה מלך שהכתירו שם ברוסיא - בשביל שישמעו את הניגון של המלכה שלו, ואת הניגון הזה נהגו לשיר על המילים "אורממן ה' כי דיליתני", שזה המזמור שנגמר על חנוכה המזוהה, וזה המלכה של הקב"ה - וכן שרים את הניגון הזה עד היום ושמחים מאוד, והרבי שליט"א מביא לכל אחד משקה מיוחד שנקרא "פמשי", וכולם שותים הרבה ושמחים הרבה וזה ממש המלכה של הקב"ה - ורמזו לשם זה בקרלין ש"פמשי" זה ר"ת של הפסוק "פדעוהו מדרת שחת", שזה רומז על סגולת יום זאת חנוכה וגדולתו שיש בכוחו להמתיק את הדינים. "ימים על ימי מלך תוסיף, שנותיו כמו דור ודור", אמן.

צילום: איציק ו.

מאירת עינים

הלכה, אגדה ומנהג בעניני דיומא

ענייני חנוכה הרמוזים בראשי-תיבות "שמן"

< בקונטרס 'נרות חנוכה' הביא מוה"ר שליט"א י"ז רמזים בענייני חנוכה הרמוזים בראשי-תיבות "שמן", מתוך ספר 'מטעמים' להגר"י ב"ר"מ ליפיעץ משעדיליץ זצ"ל (תר"ץ) בשם ספר ישן, ואח"כ הוסיף עליהם עוד מדיליה:

- ית.** ש'אין מ'זוזה נ'הפך [דהיינו שאין מזוזה נהפך הסדר ומדליק בימין] | יט. מ'זוזה ש'תהא נ'גדו [דהיינו שכשיש מזוזה היא צריכה להיות מול הנר כדי שיהיה מסובב במצוות]
- כ.** [מדליק עד] ש'תכלה [רגל] מ'ך [השוק] [שו"ע סי' תרע"ב ס"ב] | כא. [בשעת הסכנה] מ'ניחו [על] ש'ולחנו [ודיו] [שו"ע סי' תרע"א ס"ה] | כב. מ'ניח נ'רות ש'וה [ולא בעיגול]
- [רמ"א סי' תרע"א ס"ד] | כג. ש'הדליק מ'עשרים [אמה] נ'פסלו [הנרות] | כד. ש'מנים מ'שבת נ'כשרו [דהיינו שאף שמנים שפוסלים להדלק נר שבת לחנוכה מותרים] | כה. מ'צותו ש'יהא נ'דלק [הדלקה עושה מצוה] | כו. ש'הציל מ'רדת נ'שמתינו [עי' מ"ב סי' תרע"א ס"ק]
- שבחנוכה היתה הגזירה על הרוחניות עיי"ש] | כז. ש'קיעה מ'דליקים נ'רות [למנהג אחד] | כח. ש'יצאו [כוכבים] מ'דליקים נ'רות [למנהג שני] | כט. ש'יראה מ'לדיו נ'חת [הרגיל בגר הוי"ו]
- ליה בנים ת"ח - שבת כ"א] | ל. ש'רואה נ'ר מ'ברך [אדם שלא מדליק ולא עתיד להדליק כגון שנמצא בספינה - עי' שו"ע סי' תרע"ז ס"ג] | לא. מ'צוה נ'יסים ש'החיינו [הברכות] | לב. ש'מן מ'אכל נ'עדף [לדעת מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ועוד] | לג. נ'ר ש'בת מ'קדים [מי שאין לו כסף לשניהם מקדים של שבת משום שלום בית - שו"ע סי' תרע"ח סי"א]. | לד. ש'יושן נ'ר

פורטל התוכן התורני של מורנו הרב שליט"א

< ארכיון גליונות 'דברי מאיר' < ארכיון שיעורי מוה"ר שליט"א < קונטרסים < גלריות < שאלות למוה"ר שליט"א < ועוד או בלחיצה על הקישור: <https://5e1c4309dd0b6.site123.me/>